

KR. JIŽNICA
EDVARDA KARDELJA
V BELJU

steklār

IZHAJA OD LETA 1959
POSEBNA IZDAJA
HRASTNIK, 8. 5. 1980

GLASILO DELAVCEV STEKLARNE HRASTNIK

UMRL JE NAŠ TITO

TITO - začetnik vstaje naših narodov in narodnosti

TITO - revolucionar, vojskovodja, strateg in taktik

TITO - tvorec nove Jugoslavije

4. maja ob 18. uri sta predsedstvo CK ZKJ v imenu centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije in predsedstvo Socialistične federativne republike Jugoslavije, na seji obeh predsedstev sprejeli ob smrti predsednika republike in predsednika Zveze komunistov Jugoslavije Josipa Broza Tita naslednji razglas:

**Delavskemu razredu,
delovnim ljudem in občanom,
narodom in narodnostim
Socialistične federativne republike Jugoslavije**

Umrl je tovariš Tito.

Dne 4. maja 1980. leta ob 15.05 je v Ljubljani prenehalo biti veliko srce predsednika naše Socialistične federativne republike Jugoslavije in predsednika predsedstva SFRJ, predsednika Zveze komunistov Jugoslavije, maršala Jugoslavije in vrhovnega poveljnika obožanih sil Socialistične federativne republike Jugoslavije Josipa Broza Tita.

Huda bolečina in globoka žalost pretresata delavski razred, narode in narodnosti naše države, slehernega našega človeka, delavca, vojaka in bojnega tovariša, kmeta, intelektualca, slehernega ustvarjalca, pionirja in mladince, dekle in mater.

Vse življenje je Tito borec za koristi in zgodovinske cilje delavskega razreda in vseh delovnih ljudi, za najplemenitejše ideale in hotenja naših narodov in narodnosti. Tito je naš najljubši tovariš. Sedem desetletij je izgoreval v revolucionarnem delavskem gibanju. Šest desetletij je krepil vrste jugoslovanskih komunistov. Več kot štiri desetletja je na najzlahtnejši način opravljal najodgovornejšo dolžnost v naši partiji. Bil je herojski voditelj v velikem narodnoosvobodilnem boju in v socialistični revoluciji. Tri in pol desetletja je stal na čelu naše socialistične države in povedel našo državo in naš boj za novo človeško družbo v svetovno zgodovino, se izkazoval in potrjeval tudi sam kot naša največja zgodovinska osebnost.

V najusodnejših obdobjih našega obstoja in razvoja je Tito smelo in dostojno nosil proletarsko zastavo naše revolucije, vztrajno in dosledno povezan z usodo naroda in človeka. Boril se je z vsem svojim življenjem in delom, živel z žarom in humanizmom velikega revolucionarnega delavca in narodnega voditelja.

Tito ni bil le vizionar, kritik in razlagalec sveta. Odkrival je objektivne pogoje in zakonitosti družbenih gibanj, spreminjal velike ideale in misli v akcijo milijonskih ljudskih množic, ki so, z njim na čelu, dosegle epohalne napredne družbene preobrazbe. Njegovo revolucionarno delo bo za vse čase vpisano v zgodovino jugoslovanskih narodov in narodnosti, v zgodovino vsega svobodoljubnega človeštva.

V najtežjih časih stare Jugoslavije, preganjan in zaprt, je bil Tito zgled neomajnega revolucionarja. Prebrodil je vse težave rasti naše partije. Organiziral je partijske vrste in množične organizacije, vodil stavke, politične borbe in akcije. Boril se je proti sektaštvu frakcionizmu in oportunističnemu. Usposabljal je komuniste za delo v množicah. Posvečal je posebno pozornost mladini in delu komunistične mladine Jugoslavije. Vedel je, da našega komunističnega gibanja ni mogoče voditi od zunaj, prav iz nobenega mednarodnega središča. Prepričan je bil, da lahko le samostojna in celotna partija izpolnjuje dolžnosti do svojega delavskega razreda in do svojega naroda. Uspel je reorganizirati,

okrepiti in mobilizirati maloštevilno partijo v času porajajočega se fašizma, pri čemer je opozarjal, da se lahko samo partija, ki je široko zasidrana v množicah, skupaj z njimi bori za socialistične ideale. Jugoslovanski komunisti so si, sledeč Titovi poti, pridobivali zaupanje ljudstva, bili so v prvih vrstah borcev proti reakcionarnemu hegemonističnemu režimu stare Jugoslavije in proti fašizmu.

Ko je fašistični imperializem postal neposredno nevaren, ko je bila naša država zasužnjena, ko je šlo ne le za usodo Jugoslavije, marveč tudi za prihodnost človeštva, tovariš Tito ni niti za hip omahoval. Pod njegovim vodstvom je centralni komite Komunistične partije Jugoslavije povedel narode in narodnosti naše države v boj proti močnejšemu in do zob oboroženemu sovražniku. Naša partija kot razredna in nacionalna sila se je tudi v tem boju poistovetila s hotenji in interesi ljudstva, pripravljena, da tudi v teh najtežjih trenutkih do konca deli usodo z njim.

Medtem ko je bila zasužnjena vsa Evropa, fašizem pa je bil na vrhuncu svoje moči, medtem ko so armade Hitlerjeve Nemčije

prodirale čedalje globlje na vzhod, je narodnoosvobodilna vojska na čelu s Titom ustvarila sredi zasužnjene Evrope svobodno ozemlje. Narodnoosvobodilna vojska in partizanski odredi Jugoslavije so vezeli na desetine fašističnih divizij in s svojim bojem postali močan sestavni del splošne fronte protifašističnih zavezniskih sil.

V tem boju je zrasla naša slavna narodnoosvobodilna vojska, ki je v končnih operacijah za osvoboditev naše domovine štela 800.000 borcev. Svet je občudoval podvig Titove prekaljene armade, svet se je spraševal, kako je bilo mogoče, da je nekaj deset tisoč komunistov in revolucionarnih mladincev potegnilo za seboj tako široke množice jugoslovanskih narodov v njihov največji zgodovinski boj.

Naša partija in tovariš Tito sta že od vsega začetka temu boju dala vse značilnosti narodnoosvobodilnega boja in socialistične revolucije. Tovariš Tito je vedel, da je za takšen boj in zmago potrebna široka fronta ljudskih množic.

Narodnoosvobodilni odbori na osvobojenem ozemlju in Antifašistični svet ljudske osvoboditve Jugoslavije so postavili temelje nove Jugoslavije. Do končnega formiranja demokratične ljudske federativne skupnosti je prišlo na 2. zasedanju Avnoja v Jajcu. Jugoslovanski narodi so z odločilnim bojem in osvobodilni vojni prevzeli svojo usodo v lastne roke. Brez njihove udeležbe ni bilo mogoče delati nikakršnih načrtov o njihovi prihodnosti.

V narodnoosvobodilni vojni se je vsak naš narod in vsaka narodnost borila za lastno nacionalno osvoboditev in za novo Jugoslavijo, svobodno skupnost bratskih in enakopravnih narodov in narodnosti. Sedanjih in bodočih rodovi ne bodo pozabili, da sta bratstvo in enotnost naših narodov in narodnosti zavezujoča opredelitev naše revolucije in tovariša Tita. Boril se je proti politiki nacionalnega zatiranja v bivši Jugoslaviji. Upiral se je poiskusom, da bi državo razdrobili. Vedno je bil trdno prepričan, da naši narodi in narodnosti lahko ohranijo svoj obstoj in neodvisnost, da lahko svobodno in nemoteno gradijo socialistične samoupravne odnose, le če se opirajo na socialistično skupnost, solidarnost in povezanost. Tovariš Tito je poudarjal, da je naš skupni življenjski interes, ohraniti in krepiti enotnost ter graditi Socialistično federativno republiko Jugoslavijo kot skupnost enakopravnih narodov in narodnosti. Vedel je, da nas k temu vodi usodna povezanost, medsebojna zgodovinska bližina, stole-

ten boj proti tujim zavojevalcem, kot tudi občutek, da mora biti vsakdo gospodar v svoji hiši. Ravnal se je po marksističnih načelih nezlomljive povezanosti med razrednim in nacionalnim. Neomajno se je boril proti nacionalizmu in šovinizmu, proti nestrpnosti, proti nadvladi in hegemoniji enega naroda nad drugim. Boril se je proti vsem pojavom unitarizma in separatizma.

Naša trdna socialistična enotnost, ustvarjena v boju in revoluciji, je trajno jamstvo za našo prihodnost. Usoden pomen bratstva in enotnosti je Tito vselej poudarjal kot največjo revolucionarno pridobitev, ki jo je treba čuvati kot punčico očesa.

Tovariš Tito je vrhovni poveljnik in tvorec armade, ustvarjene v boju z velikanskimi človeškimi žrtvami. Začel je narodnoosvobodilno vojno, pa ni imel niti orožja niti vojaških šol niti zaledja niti tovarn. Obstajala pa je jasna linija zveze komunistov, trdna volja in odločnost, domoljubje širokih ljudskih množic, ki niso hotele sprejeti zasedbe, suženjstva in razkosanja naše domovine.

Tito je tvorec strategije in taktike naših oboroženih sil, vodja, navdihovalec in neposredni voditelj vseh njihovih bitk in zmag. Združil je svobodnjaške težnje in revolucionarna stremjenja ljudskih množic ter ustvaril v narodnoosvobodilni vojni koncepcijo in doktrino splošne ljudske revolucionarne obrambne vojne, v kateri je sleherni državljani vojak in sleherni vojak državljani. Pod neposrednim Titovim vodstvom so postale naše oborožene sile v povojnem času del socialističnega samoupravljanja zanesljiva opora zaščiti svobode ter celovitosti Socialistične federativne republike Jugoslavije. Tito je postavil temelje in začrtal smeri razvoja splošne ljudske obrambe in vojaške znanosti, ki jo v osnovi preveva njegova misel: »Tujega nočemo, svojega ne damo!«

Po takšnih revolucionarnih izkušnjah je bila uresničena Marxova zamisel o oboroženem narodu, po kateri sta borbena pripravljenost oboroženih sil in homogenost njihovih vrst jamstvo za našo svobodo in neodvisnost, za ohranitev bratstva in enotnosti, za enakopravnost naših narodov in narodnosti, in za nemoten razvoj našega socialističnega samoupravljanja.

Tovariš Tito je iskal globlje in bolj vsestransko bistvo in resnico o socialistični družbi. Verjel je v ustvarjalno moč delavskega razreda in delovnih ljudi. Bil je prepričan, da mora biti socializem v interesu delovnega človeka, da mora biti njegovo delo, da mora v državi delavskega razreda imeti odločilno vlogo razred sam, ne pa nekdo v njegovem imenu.

Ves naš boj se je opiral na široke delovne sloje in črpal iz njih svojo moč, iz katere je vzniknila ljudska fronta kot plod najširšega zbiranja vseh, ki so jim pri srcu pridobitve naše neuvrščene, samoupravne socialistične skupnosti bratskih narodov in narodnosti. Iz takšne zamisli in izkustva v narodnoosvobodilnem boju se je z ustvarjalno uporabo marksizma rodilo socialistično

samoupravljanje. Tovariš Tito se je nenehno zavzemal za to, da bi samoupravno organizirani delovni ljudje upravljali sredstva in pogoje dela, tokove družbene reprodukcije in po delegatskem sistemu, družbo v celoti. Spominjamo se besed tovariša Tita, da »tovarne delavcem, zemljo kmetom« ni nekakšna abstraktna propagandistična parola, marveč cel program socialističnih odnosov.

S tovarišem Titom smo si pridobili samoupravljalško izkušnjo treh desetletij. Naša praksa je pokazala, da je socialistično samoupravljanje spodbudilo proces za odpravljanje vseh obilk razredne vladavine, osvobajanje dela in popolno uveljavitev človeške osebnosti. Spodbudilo je u-

stvarjalnost in iniciativo ljudstva in omogočilo hiter družbenoekonomski in kulturni razvoj naše skupnosti, pospešilo širjenje socialistične demokracije in prerasčanje birokratsko-etatističnih odnosov na vseh področjih družbenega življenja. Socialistično samoupravljanje je postalo nezamenljiva pridobitev našega delavskega razreda, naših narodov in narodnosti, temelj nadaljnje graditve socialistične družbe.

Za vodilo so nam Titove besede, da mora naša revolucija ostati neomajna v temeljnih opredelitvah, humana v prizadevanju, da nenehno širi območja človeške svobode in da je nespravljiva z vsemi, ki bi hoteli ogroziti njene pridobitve in presusmeriti njene tokove.

Socialistično samoupravljanje hkrati zahteva tudi veliko odgovornost, solidarnost, globok smisel za skupnost, ohranjanje in razvijanje kolektivnega dela in odgovornost. To je eno zadnjih sporočil, ki jih je zapustil tovariš Tito.

Zunanja politika Titove Jugoslavije je sestavni del najnaprednejših političnih opredelitev svobodnega sveta. Tovariš Tito se nikoli ni umikal pritiskom in katerimkoli mednarodnim nasiljem, ki so bili zasnovani le na pravici močnejšega. Jugoslavija se je vedno odločno borila proti imperializmu, nacionalnemu zatiranju, proti nadvladi in vsakršni hegemoniji.

(Nadaljevanje na 4. strani)

(Nadaljevanje s 3. strani)

Tito se je močno uprl blokovski delitvi sveta. Tito je eden od ustanoviteljev politike in gibanja neuvrščenosti. Miroljubni svet je politiko neuvrščenosti sprejel kot edino alternativo blokovski razdelitvi in tekmovalnosti okrog sfer interesov in vplivov. Tovariš Tito je vedno upošteval, da je po poti neuvrščenosti in v pogojih miru mogoče doseči najzanesljivejšo osnovo za uspešen boj ljudstev in držav za nacionalno neodvisnost, samostojnost in splošen družbeni napredek v svetu.

Tovariš Tito je prispeval izjemno velik delež k mednarodnemu uveljavljanju socialistične Jugoslavije. Bil je neutruđen graditelj enakopravnih političnih in gospodarskih odnosov med narodi in državami. Prav njegovi zavzetosti gre zahvala za to, da ima Jugoslavija prijateljske odnose in razvito sodelovanje z narodi in državami na vseh celinah. Vidni državniki so Tita počastili z nazivom »državljan sveta«. Voditelji držav in vlad neuvrščenih držav so na šesti vrhunski konferenci v Havani s posebno resolucijo soglasno izrekli globoko hvaležnost tovarišu Titu za njegovo 20-letno neutruđno delo pri uveljavljanju in razvoju politike in gibanja neuvrščenosti.

Tudi miroljubna mednarodna javnost je tovarišu Titu nenehno izrekala priznanje za njegovo odločnost in doslednost pri razvoju neuvrščenosti in ohranjanju njenih temeljnih načel.

Tito je postal simbol našega časa, časa narodne in ljudske osvoboditve, ko vedno bolj stopajo na svetovno prizorišče novo osvobodjene in neodvisne države in narodi.

Tito je bil stanovit in zanesljiv prijatelj vsem narodom in osvobodilnim gibanjem, ki so se borili za svojo nacionalno osvoboditev. Pod njegovim vplivom smo vselej dosledno pomagali in podpirali narodnoosvobodilna in druga napredna gibanja povsod po svetu.

Jugoslavija bo tudi v prihodnje odločno stopala po tej Titovi poti.

Tovariš Tito je bil odločen zagovornik pravice slehernega naroda in revolucionarnega gibanja do lastne, izvirne, neodvisne poti pri izgradnji socializma. Odločno se je boril za to, da je treba politično linijo vsake partije oblikovati v skladu z lastnimi nacionalnimi pogoji. Hkrati je poudarjal, da lahko internacionalistična solidarnost temelji samo na osnovah popolne enakopravnosti, neodvisnosti in samostojne odgovornosti vsake partije svojemu delavskemu razredu in svojemu narodu.

Tito je odločno terjal, da odnosi med komunističnimi partijami in delavskimi strankami ter gibanji temelje na enakopravnosti, nevmešavanju, samostojnosti, odgovornosti vsake partije pred svojim ljudstvom in pred svojim delavskim razredom. Socializem se lahko razvija kot svetovni proces samo, če se osvobodijo vse sile napredka in sprejmejo različne poti boja za socializem kot objektivne zakonitosti. To je bil Titov prispevek k mednarodnim odnosom in h krepitvi delavskega in naprednega gibanja nasploh.

Z izredne seje delavskega sveta delovne organizacije je bila predsedstvu SFRJ in predsedstvu CK ZK Jugoslavije v imenu delavcev Steklarne Hrastnik poslana sožalna brzojavka:

Ob smrti predsednika SFRJ in predsednika predsedstva SFRJ, predsednika ZKJ, maršala Jugoslavije in vrhovnega poveljnika oboroženih sil SFRJ JOSIPA BROZA TITA izražamo delavci delovne organizacije Steklarne Hrastnik globoko sožalje in obenem obljublamo, da bomo tudi v prihodnje delali in samoupravno izvrševali svoje naloge in pravice, tako kot si je to vedno želel naš pokojni predsednik. Bolečina, ki jo občutimo, nas združuje pogumne in enotne ter trdno odločene nadaljevati njegovo in našo socialistično revolucijo.

Hrastnik, 5. 5. 1980

Delavci Steklarne Hrastnik

Narodi in narodnosti Jugoslavije, delavci, delovni ljudje in občani, pripadniki oboroženih sil, mladina, v vsem, kar je Jugoslavija danes, na kar smo ponosni, kar razvijamo in kar smo trdno odločeni braniti z vsami silami — je Titovo delo: socialistična federativna skupnost enakopravnih narodov in narodnosti, bratstvo in enotnost, socialistično samoupravljanje, neuvrščenost, naša neodvisnost, napredek in graditev naše države, trdnost naše armade, splošna ljudska obramba in družbena samozashčita. V vsem je Titov revolucionarni in ustvarjalni genij.

Bil je pogumen, vztrajen, pravičen in človeški. Vsi smo ponosni na Titov zgodovinski lik. Tito ni samo heroj osvobodilnega boja in tvorec socialistične graditve, temveč je veliko več — simbol — navdih, zgled, ki

spodbuja in hrabri. Tito je neusahljiv vir revolucionarnega navdih.

Komunisti Jugoslavije, obvezujejo nas Tito, naše in njegovo delo, narodi in narodnosti, delavski razred, delovni ljudje in občani Jugoslavije, napredni ljudje in prijatelji po svetu, zgodovina!

Samo z enotnostjo, okrepljenim kolektivnim delom, odgovornostjo in popolno pripravljenostjo zveze komunistov lahko zapolnimo velikansko vrzel, ki je nastala v naših vrstah s smrtjo tovariša Tita.

Državljeni Jugoslavije, Josip Broz Tito, delavski borec, vojak revolucije, sin ljudstva, državljani sveta, je v polni meri, kot revolucionar in kot človek, nosil v srcu delavski razred, narod in človeka.

V naši domovini, v tem trenut-

ku slovesne tišine, bijejo srca, ki ki jih je ljubil in ki ljubijo njegga, utripajo z njegovim zanosom, z njegovo človeško plemenitostjo.

Čast je pripadati revoluciji in času, v katerem je deloval tovariš Tito, pripadati skupnosti, ki smo jo z njim ustvarjali na bojnem polju in jo gradili v miru. Čast je pripadati državi, ki jo je tako sijajno zastopal. Čast in ponos je imeti v svoji zgodovini Tita.

Častno je bilo boriti se in živeti s Titom.

Današnji in prihodnji rodovi, globoko hvaležni tovarišu Titu, bodo nadaljevali njegovo nesmrtno delo.

**Centralni komite
Zveze komunistov Jugoslavije
Predsedstvo
Socialistične federativne
republike Jugoslavije**

TITO je tista usodna osebnost, ki je ustvarjala Jugoslavijo:

- kjer je duh brez strahu, glava visoko dvignjena,
- kjer je spoznanje svobodno,
- kjer svet ne postaja kos tesnih hišnih sten,
- kjer prihajajo besede iz globin resnice,
- kjer neutruđna težnja ponuja roko popolnosti,
- kjer bistra reka razuma ne skrene s poti v suhem pesku navade,
- kjer duh, s katerim upravljaš, vodi v vse bolj prostrano mišljenje in delovanje ...

»Umrli je tovariš Tito.« To so bile besede, ki so pretresle svet. Žalost, ki mi je napolnila srce ob tej veliki izgubi, je velika. Tito, zmeraj smo ti obljubljali, da se bomo pridno učili. Ne bomo omagali, ampak gremo naprej po tvojih stopinjah. Tovariš Tito, ostal nam boš simbol poguma, pravice in miru.

Mateja Gričar, 5. a

Na televiziji sem slišala, da je umrl tovariš Tito. Pri srcu me je stisnilo in v oči so mi silile solze. Teško je verjeti, preteško doumeti resnico, žalostno in grenko. Pod njegovim vodstvom je med NOB nastajala nova, socialistična in enakopravna Jugoslavija. Bil je eden od ustanoviteljev politike neuvrščenosti. Tita poznajo po vsem svetu in Tito pomeni Jugoslavijo. Tito živi in bo živel v naših srcih.

Vesna Kreže, 7. a

Neizmerna bolečina

Po naši domovini se je razlila tragična vest, ki ni obšla niti našega kolektiva. Bolečina, da smo izgubili tovariša Tita, velikega borca za svobodo, borca, ki je stal na čelu naše partije in vseh naših množic, narodov in narodnosti Jugoslavije v najtežjih trenutkih boja in izgradnje naše domovine ter današnje ustvarjalne sedanosti, ta bolečina je našla pot v nedeljo popoldan 4. maja, sredi hrupa strojev, do src delavcev, ki so bili na svojih delovnih mestih na popoldanski izmeni. Onemeli so tudi tisti, ki jih je čakala nočna izmena in so nekaj ur pozneje čakali pri vhodu v tovarno, da bodo začeli z delom. Tih je bil korak. Otožni so bili obrazi, pretreseni, težko so šle besede iz ust. Tolikokrat smo mu vzklikali besede ljubezni, priznanja in privrženosti v pozdrav, ponosni smo ga pred dobrim desetletjem pozdravili v naši dolini, v naši tovarni, ko si je ogledoval delo steklarjev, naš napredek in rast. V skrbeh smo čakali poročil o zdravstvenem stanju, s polno vere in upanja. Ne moremo verjeti, da ga ni več. S svojo energijo, s svojim elanom in ustvarjalnostjo je napolnjeval zgodovino in stvarnost naše Jugoslavije in mi smo mu sledili. Solze so bile v očeh delavcev te nedelje, ko smo se vsi strnili v veliki bolečini.

Hasan Hrstič, tehtalec kemikalij v zmesarni

Vest, da tovariša Tita ni več, je zame največji udarec. Ne morem verjeti, da je to res. Tragično vest sem izvedel na delovnem mestu, ko sem se odpravljal domov. Težko je to bolečino izraziti z besedami. Izgubili smo velikega borca, ki nam je bil vsem najdražji, ki je toliko dal za vse nas, pod njegovim vodstvom smo premagali mnogo hudega, ogromno ustvarili in imamo sedanost, ki pomeni resnično svobodo in enakopravnost.

Jože Kralj, glavni vratar

Ta tragična vest me je globoko presunila. Bolečina, ki jo čutim, je bolečina vseh nas in je neizmerna. Tako naš je bil in tako velik, njegovo delo bo večno živelo in ostajalo z nami in v nas.

Slavi Šmerc, kontrolor stekla TOZD 2

Tudi sama sem doživljala strahote vojne, izseljeništvu. Pod vodstvom tovariša Tita smo prestali najtežje, z njim na čelu smo iz nič ustvarili to, kar imamo danes — svetlo bodočnost. Tito je bil človek, ki ga ne bo nikoli več, bil je borec za mir. V svojo nalogo za boljši položaj narodov in delavcev je vložil vse svoje življenje, neverjeten elan in ustvarjalnost.

Peter Bradaševič, tehtalec v zmesarni

Tovariš Tito je bil največji revolucionar Jugoslavije, katerega veličina je prešla tudi preko naših meja. Ogromno nam je pomenil in ves čas je stal na čelu naše revolucije in naših bojov. Njegove misli in ideje so izhajale iz nas, delavcev. Ne verjamem, da se bo še kdaj rodil in obstajal tak človek, kot je bil naš Tito, ki je dal toliko za človeka, za delavca, za narod.

Zofija Hribarnik, prodajalka v bifeju

Zelo me je presunila tragična vest, ki sem jo izvedela, ko sem se odpravljala na delo. Mislim, da smo imeli izrednega voditelja, na katerega smo ponosni. Bolečina nas vseh je velika. Nikoli ga ne bomo pozabili, saj je vse naše dobro, njegovo delo in njegov trud.

Helena Najdenič, kontrolor TOZD 2

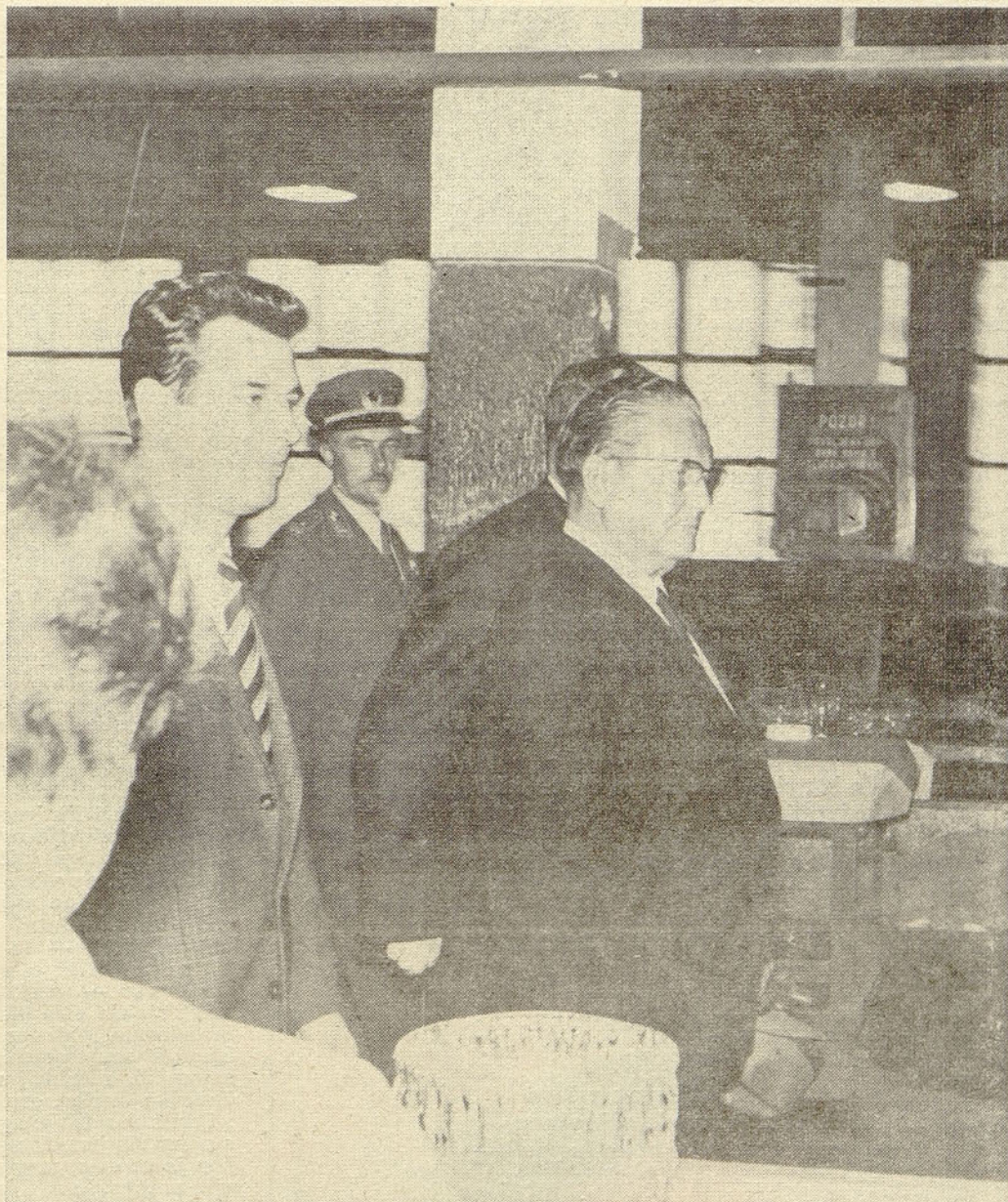
Zelo mi je težko. Vsi smo onemeli, ko smo zvedeli, da tovariša Tita ni več, kar ne morem verjeti tega. Član vsake naše družine, vsake naše delovne sredine je bil. S skrbjo sem vsak dan spremljala poročila, ob vsakem izboljšanju smo bili polni upanja. Tako težko je najti besede, s katerimi bi lahko izrazila neizmerno bolečino.

Jovan Milič, strojnik TOZD 2

Bil sem na delovnem mestu, ko sem izvedel za žalostno vest. Zame je bil to najtežji udarec in težko verjamem, da je ta tragična vest resnica. Bil je največje ustvarjalec in izguba njega bo za nas večna bolečina, njegovo delo pa nas bo vedno spremljalo, vedno bo v nas.

Milan Pustišek, cizeler

Pretresen sem. Izgubili smo velikega borca in voditelja, ki je stal vseskozi na našem čelu, ki je tudi nam mladim kazal pravo pot in bil svetel vzor. Vedno je poudarjal, koliko našim narodov pomeni mladina, tudi mladi smo stopali po poti, ki jo je začrtal tovariš Tito. Prežeti s prakso samoupravljanja in enakopravnosti bomo stopali po Titovi poti še naprej. Njegovo delo, ki pomeni njegovo življenje, bo trajna vrednota in nje uresničitev, cilj vseh nas.

Tovariš Tito v Steklarni Hrastnik leta 1968

Iz Titovih besed je zmeraj žarela preprosta, a čudovito vztrajna gotovost

Zatiranim narodom Jugoslavije ni bila dana njihova nacionalna osvoboditev z odlokom. Ne, za nacionalno osvoboditev so se borili s puško v roki. Vloga Komunistične partije Jugoslavije je bila predvsem v tem, da je vodila to borbo in bila poročstvo, da se bo po končani vojni nacionalno vprašanje dokončno rešilo tako, kakor so ga komunisti postavljali že dolgo pred vojno in med njo.

Govor ob razglasitvi za prvega častnega člana SAZU, 1948

Največja pridobitev narodno-osvobodilne borbe in to je največja pridobitev, katere naši narodi ne morejo nikdar pozabiti, je v tem, da smo steptali v prah in pepel tisto mrznjo, tisti šovinizem, ki so ju stoletja sejali med našimi narodi razni protiljudski elementi.

Govor v Krapini, 1952

Ves svet ve, da smo zaslužili, da smo gospodarji na svojem in da si sami upravljamo.

Doslej smo dosegli lepe uspehe, čeprav imamo pred seboj še precej težav. Kdaj pa jih nismo imeli. Toda danes se težave veliko lažje odpravljajo kakor prej. Ljudje se namreč zavedajo svojih težav in so prepričani, da jim bomo kos. Poleg tega imamo zdaj trdno bazo socialistične dežele za nadaljno graditev vsega, kar je potrebno za lepše in srečnejše življenje tako sedanjega kot prihodnjih rodov za medsebojno ljubezen in zaupanje med našimi narodi. Naša država je mnogonacionalna, imamo šest

republik, vendar smo tudi že pred vojno in med vojno imeli na naših zastavah zapisano geslo bratstva in enakopravnosti naših narodov. Varujmo to bratstvo in enakost tudi danes.

Govor v Murski Soboti, 1966

Povedati vam moram, da sem glede bodočnosti naše socialistične skupnosti optimist. V ZDA so me na tiskovni konferenci vprašali, kaj bo, ko mene ne bo več. Odgovoril sem: »Nič se ne bo zgodilo.« Ni potrebno, da bi zdaj koga iskali. Vsi moramo danes enotno gledati na naš socialistični razvoj. In tako mora tudi biti, ko mene ne bo več. To smer imamo, ta smer je dobro začrtana in taka mora ostati.

Seja predsedstva ZKJ, govor 1971

Naši mladinci pogosto pravijo: »Priborili ste socializem, šli ste skozi boj, mnogi ste postali heroji, mnogi ste odlikovani, priznavajo vam velika dejanja, mi pa nimamo kaj početi.« Toda revolucija traja vse dotlej, dokler gradimo socializem. Gradimo ga v revolucionarni dobi, ko imamo sto in tisoče sovražnikov, zunaj naše države, nekaj pa tudi v državi. Mladina ima veliko dela, da bo nosilka nadaljnega revolucionarnega gibanja v naši družbi, v naši skupnosti. Tudi to je junaštvo. Junaštvo je tudi to, da do kraja razume vse, kar nam je potrebno, da se zna boriti proti tistemu, ki napada našo socialistično skupnost.

Govor na zborovanju, Podkozarje, 1972

»Moje življenje je dolgo, vendar do konca vojne ni bilo v njem srečnih dni. Po vojni sem doživel celo vrsto srečnih dni, povezanih s srečnimi dnevi naših ljudi. Takšen dan je bil, na primer, dan, ko smo razglasili republiko. Zame je bilo to uresničenje dolgoletne vere in težnje, ki jo sleherni revolucionar nosi v svojem srcu.«

Odgovor nekemu cicibanu na proslavi desetletnice republike

TITO IN MI

S Titovim imenom je zaznamovano eno najbolj dramatičnih in gotovo najslavnejših obdobij v zgodovini naših narodov, obdobje, v katerem so si pod vodstvom Komunistične partije Jugoslavije z revolucionarnim bojem v surovih razmerah druge svetovne vojne priborili zmago nad premočnimi tujimi osvajalci ter domačimi mračnimi in kontrarevolucionarnimi silami in vzeli usodo v lastne roke ter stopili na pot svobodnega in neodvisnega življenja, gradeč in braneč svojo enotno in bratsko mnogonacionalno samoupravno socialistično skupnost — Jugoslavijo.

Tito je simbol in sinonim tega obdobja, vseh naših zmag in našega odpora — simbol revolucionarnosti, moči in hladnokrvnosti v težavah, celo v navidez brezizhodnih položajih, simbol neomahljivosti in zbranosti pred pritiski, naj so bili še tako nevarni in naj so prihajali od kogar koli, simbol humanosti, modrosti in treznosti v zmagah, simbol naše države. In ne samo naše države in naših narodov. Njegovo ime se je preneslo tudi čez meje Jugoslavije, na vse kontinente sveta, povsod tja, kjer se je bil in se bije boj za človeško dostojanstvo, za nacionalni in družbeni ter človeški obstoj.

Josip Broz Tito je vse svoje življenje, odkar je stopil v socialistično gibanje in postal revolucionar-marksist, vso svojo osebnost nesebično tkal v neštete bitke delavskega razreda in vseh delovnih ljudi naše države, v graditev in preroditev komunistične partije Jugoslavije ki jo je, potem ko je prišel na njeno čelo, usposobil za voditeljico naših narodov v osvobodilni vojni in revoluciji ter v graditvi naše samoupravne socialistične družbe.

Njegov cel lik komunista, ideologa in voditelja osvobodilnega in proletarskega gibanja naših narodov, je z zlatimi črkami vpisan v zgodovino naših narodov.

Ljudstvo, delovni človek, delavski razred — to so viri Titovih akcij, Titove misli. Kot revolucionar — marksist je dojel smotre boja delavskega razreda in delovnih ljudi ter sam postal izjemni soustvarjalec ene najslavnejših revolucij v zgodovini človeške družbe, ena od osebnosti, ki zares delajo zgodovino, ne s ponavljanjem tistega, kar je in kar je že bilo, marveč z graditvijo novega, še nevidnega, ne doživljenega. Toda to je postal, ker je dejal, da se pogoji za revolucionarna dejanja ne ustvarjajo

sami po sebi, mimo zavestne aktivnosti ljudi, marveč da jih v skladu z objektivnimi težnjami družbenih gibanj ustvarja revolucionarna aktivnost zavestnih subjektivnih sil. S povezovanjem objektivnih faktorjev in okoliščin z revolucionarno opredelitvijo in komunistično ideologijo subjektivnih sil se je gradila pot prihodnosti jugoslovanskih narodov. Tako je nastajala linija komunistične partije s Titom na čelu leta 1937, pa 1941, pa 1948 in tudi leta 1950 in 1971. Zato tudi tisto REVOLUCIONARSKO jugoslovansko, čeprav odprto do vseh izkušenj, nikoli ni bilo suženj dogmam, receptom in avtoritetam.

Tito je izhajal iz naših izkušenj, razmer in možnosti. Izhajal je iz zgodovinskih in neposrednih interesov našega delavskega razreda in revolucionarne marksistične opredelitve ne zato, da bi po vsej sili bili izvirni, marveč zato, ker je edino tako mogoče uresničevati pravo revolucijo. Samo taka revolucija lahko postane v vsej svoji globini in širini last najširših ljudskih množic in le taka more v resnici pomagati boju za osvoboditev delavskega razreda v svetovnih razsežnostih. Odtod neomejeno zaupanje delavskega razreda v Tita, v Komunistično partijo Jugoslavije, v socializem.

Titova opredelitev za revolucijo ni nikoli pomenila, da bi revolucijo in nekatere njene posebne, tako imenovane višje interese in smotre postavljali pred interese, težnje ali nad nje, nad življenje njenih nosilcev — ljudi. Bistvena značilnost Titove osebnosti in dela je njegova usmerjenost k delavskemu razredu in delovnemu človeku sploh. Delovni človek je bil in tudi danes ostal za Tita poglavitna ustvarjalna sila in subjekt socializma, hkrati pa tudi temeljni smisel in namen vseh družbenih prizadevanj in vsega socialističnega gibanja. Izbor misli in idej, s katerimi se je Tito v minulih desetletjih obračal do delovnih ljudi in delavskega razreda Jugoslavije, ne more zajeti, pa naj bi bil še tako temeljit, vse te globine in širine Titove povezanosti z ljudskimi množicami. Ne more zategadelj, ker sta vse Titovo življenje in delo v svojem bistvu nepretrgana in neraztrgljiva vez z množicami. Tega ne bo mogel narediti niti najboljši biograf ali znanstveni delavec. To bo naredila in ocenila zgodovina sama.

Stane Dolanc

Mile Klopčič

Titovo ime

To, kar nam pod domačim je nasiljem teptano vero ohranilo živo in komaj slutenim, še daljnim ciljem vtrdilo je zvestobo nezmagljivo —

In kar zbudilo v nas je davne sile, ki jarmi so stoletni jih mrtvili, da so roké v pesti se nam sklenile, ko zemljo so raztrgano delili,

To, da smo z voljo do trpljenja in žrtev z nasiljem se sprijeli prerojeni, ko bil je sklep, da bodi rod naš mrtev, in boj končali smo osvobojeni.

Osvobojeni, da živimo v časti in da po svoje usodo si krojimo, da več ne maramo pod silo pasti — vse to v imenu TITO mi častimo.

TVOJE IDEJE – NAŠ CILJ

Rodila sem se v srečni, novi Jugoslaviji.

Nisem občutila let trpljenja, strahu, preganjanj in krvavih dram, skozi katere ste stopali vi, borci, s tabo, tovariš Tito, na čelu.

Zame ni bilo mračne negotovosti in mučne tišine sredi diplomatskih spletk, ki so presecale razcvetanje izmučene domovine v času izgradnje, časa, ko nam je, izmučenim, tovariška roka z vzhoda, odtegnila pomoč in nas izpostavila same, neštevilnim težavam. Stopili smo tudi čez to.

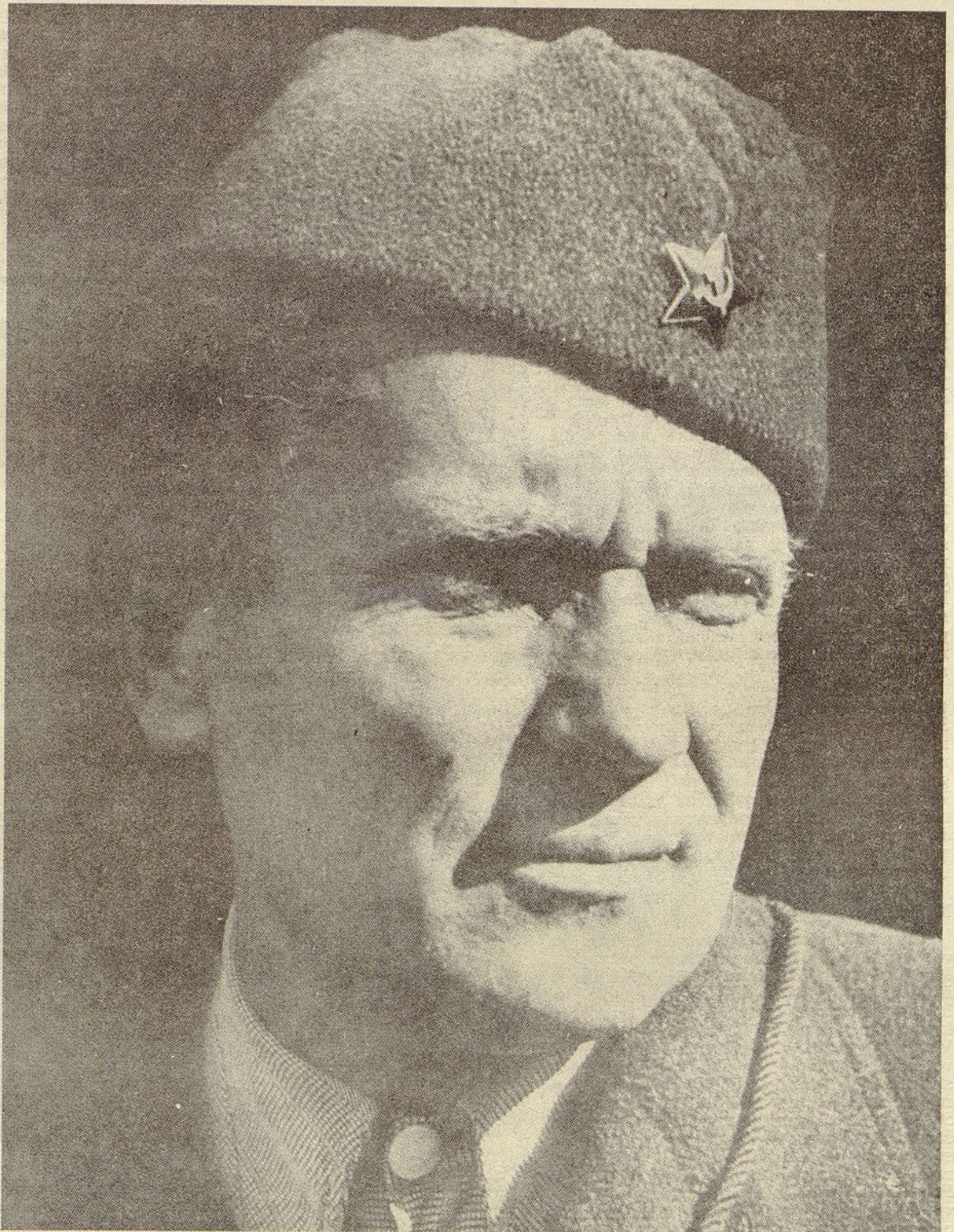
Pot, ki ste jo prehodili pred mano, je prepojena s krvjo in z znojem zavednih, predanih ljudi, ki so priborili nam vsem ideal, zrasel v srcih vseh miroljubnih ljudi; svobodo.

Ta domovina, majhna, porušena, s krvavo rano in bolečim spominom na milijonsedemstisoč padlih v fašističnem divjanju, je stopala odločno po stopnicah skozi zgodovino. Na njenem čelu si bil vseskozi ti. Vsega tega nisem doživela. Nisem občutila vriska in pozdravov namenjenih našim ponosnim partizanskim četam, ki so osvobodile ped za pedjo naše Jugoslavije, in tudi ne borcev, ki so titovke in puške zamenjali z orodjem, da pomorejo novemu dnevu, da zasije v polni lepoti vzhajajočega sonca; svobodi.

Bila sem rojena v tej svobodi. In spomnim se. Spomnim se kot otrok, da koraki v napredek niso okrog mene nikdar zastali. Spomnim se, da so nas vseškozi vodile in vzpodbujale tvoje besede: realne, odločne, kritične, so nas povedle za sabo, k dejanjem. Spomnim se vršanja, ki je zajelo vse nas, ko si pred dvanajstimi leti prišel med nas v Hrastnik, in zastavic, ki smo jih sredi vzklikov in pozdravov tebi, prepustili navdušenju, da plapolajo, ko smo te pozdravljali; ponosni, da te delimo z vsemi ostalimi bratskimi mesti in republikami Jugoslavije.

Kot pionirji, učenci, študenti, smo vestno sledili tvojim besedam in se trudili z delom dokazovati, kako te cenimo in ljubimo. Kot brigadirji smo na deloviščih sklenjenih rok v kolu, skupaj s tovariši iz ostalih bratskih republik, zapeli tebi: DRUŽE TITO, MI TI SE KUNEMO, DA SA TVOGA PUTA NE SKRENEMO. Mladi smo, v krvavem boju še neprekaljeni, a preizkušeni ob prvih delovnih zmagah in zato, tovariš Tito, naš zanos v tej pesmi drži, poln je iskrenih čustev in ljubezni do tebe, poln resnice. Pot, ki smo jo zastavili kot dobri učenci, pionirji, mladinci, bomo potrdili kot trdni samoupravljalci in pošteni člani naše socialistične samoupravne skupnosti.

In ko nas je v teh dneh, v tej prebujajoči se pomladi, v kateri smo vsako leto znova izvezli prirsčne želje in srečo, da te imamo, da nas vodiš ti, uklenila tragična vest, da smo te izgubili, smo onemeli. Obstali smo v bolečini, ne moremo verjeti, da je to res. Naš si, vsakemu srcu posebej pripadaš. Vsaki mladosti posebej je tvoje požrtvovalno in

neumorno delo, ki si mu posvetil vsak dih svojega življenja, da lo lepoto, srečo in polnost, ki se ne užije drugod po svetu.

Zdaj stojimo tu nemi, polni bolečine v srcih, ki so ves čas bili zate, z obljubo na ustih, z žarom pripravljenosti v očeh. Mi smo tista mladina, o kateri si govoril, ki si jo ljubil, vzpodbujal in ji svetoval. Mi smo tista mladina, ki te spoštuje, ki neizmerno trpi ob tej nenadomestljivi izgubi svojega vzornika, učitelja, tovariša in revolucionarja. Mi smo mladina, ki smo vredni tvojega zaupanja. Trdno, z ljubeznijo do tebe, bomo stopali po tvoji poti in ohranjali ter razvijali ideje, za katere si se ti ves čas tako hrabro in požrtvovalno boril. Jasna

Potrebno je spoštovanje interesov in gledišč vseh. Potrebno je potrpežljivo odpravljati vse, kar države in narode razdvaja, ali pa kar povzroča medsebojne nesporazume in spopade. Prevladovalo je prepričanje, da kolektivne varnosti ni brez skupne odgovornosti, brez odgovornosti vseh skupaj in vsakega posebej.

Izjava po vrnitvi s konference o varnosti in sodelovanju v Evropi, 3. avgusta 1975

»Čeprav so od tistih dni minila tri desetletja in pol, se veličina drame in pomen bitke v tem kraju nista prav nič zmanjšala. Nasprotno, ti dogodki živijo in bodo večno živeli v zavesti in občutjih prebivalcev naše sodobne socialistične jugoslovanske skupnosti, kajti pomenijo nam simbol neuničljivosti narodnoosvobodilne vojske in moralne trdnosti in obstoja naših narodov.«

Iz govora na proslavi bitke za ranjence, Jablanica, november 1978

POROČILO O PARTIJI

(od Walterja, Jugoslavija)

SLOVENIJA

Kongres KP Slovenije je bil zelo pomemben za razvoj partijskih organizacij. Vodstvu je po kongresu uspelo povezati se z vsemi organizacijami v pokrajini in obnoviti partijske organizacije tam, kjer to doslej ni bilo storjeno. V Sloveniji so zdaj partijske organizacije v vseh važnih industrijskih središčih in rudarskih revirjih pa tudi drugod.

PARTIJSKA KONFERENCA

V času »anšlusa« Avstrije so naši tovariši v Sloveniji imeli partijsko konferenco ali bolje povedano, partijsko posvetovanje, na katerem je sodelovalo 21 delegatov-iz vse Slovenije. Na dnevnem redu je bilo vprašanje hitlerjevske nevarnosti v Sloveniji. Tudi jaz sem se udeležil posvetovanja. Iz poročil delegatov smo dobili zelo zanimivo sliko o tem, kako hitlerjevci širijo svojo propagando v Sloveniji. V skladu z našim razglasom iz letošnjega marca je bila sprejeta resolucija, ki opozarja na nevarnost nemškega fašizma za svobodo slovenskega naroda. V tej resoluciji se poziva ves slovenski narod v obrambo pred nemškim fašističnim suženjstvom. Resolucija in naš marčni razglas sta močno odmevala v vseh družbenih slojih Slovenije. Tako je bil na primer v Ptuj, kjer je bila hitlerjanska propaganda zelo nesramna, ustanovljen skupen odbor za boj proti tej propagandi iz pripadnikov Koroščeve in Jevtičeve stranke, komunistov in socialistov.

Proti Hitlerjevi propagandi je naša Partija izdala doslej 3 brošure, vsako v nakladi 3.000 izvodov. V Sloveniji so imele velik odmev. Razen tega se izdajajo često pollegalni letaki za mobilizacijo vseh družbenih krogov proti Hitlerjevi nevarnosti. Razen letakov in brošur izdaja naša Partija tudi legalno glasilo, ki izhaja pod raznimi imeni, vlada si namreč prizadeva materialno onemogočiti obstoj naših listov in pleni že pripravljene naklade.

KADRI

Slovenija ima več sposobnih kadrov za vodilne funkcije kakor vse druge pokrajine. Mnogim tovarišem je uspelo legalizirati se in sicer tistim, ki so bili na tukajšnjih šolah in univerzah. Drugi so prišli iz robije, kjer so si pridobili teoretično izobrazbo. Vendar je čutiti še precejšnje pomanjkanje vodilnih kadrov v delavskih industrijskih središčih. V Sloveniji je bil položaj nenormalen, zakaj od leta 1929 dalje je bilo skoraj 50 odstotkov zapornikov intelektualcev in študentov. To so sposobni tovariši, vendar so pri njih pogosti najrazličnejši odkloni in niso povsem zanesljivi za vodilne funkcije v Partiji. V Sloveniji se prav tako postavlja vprašanje vzgajanja kadrov iz delavskega okolja.

ARETACIJE

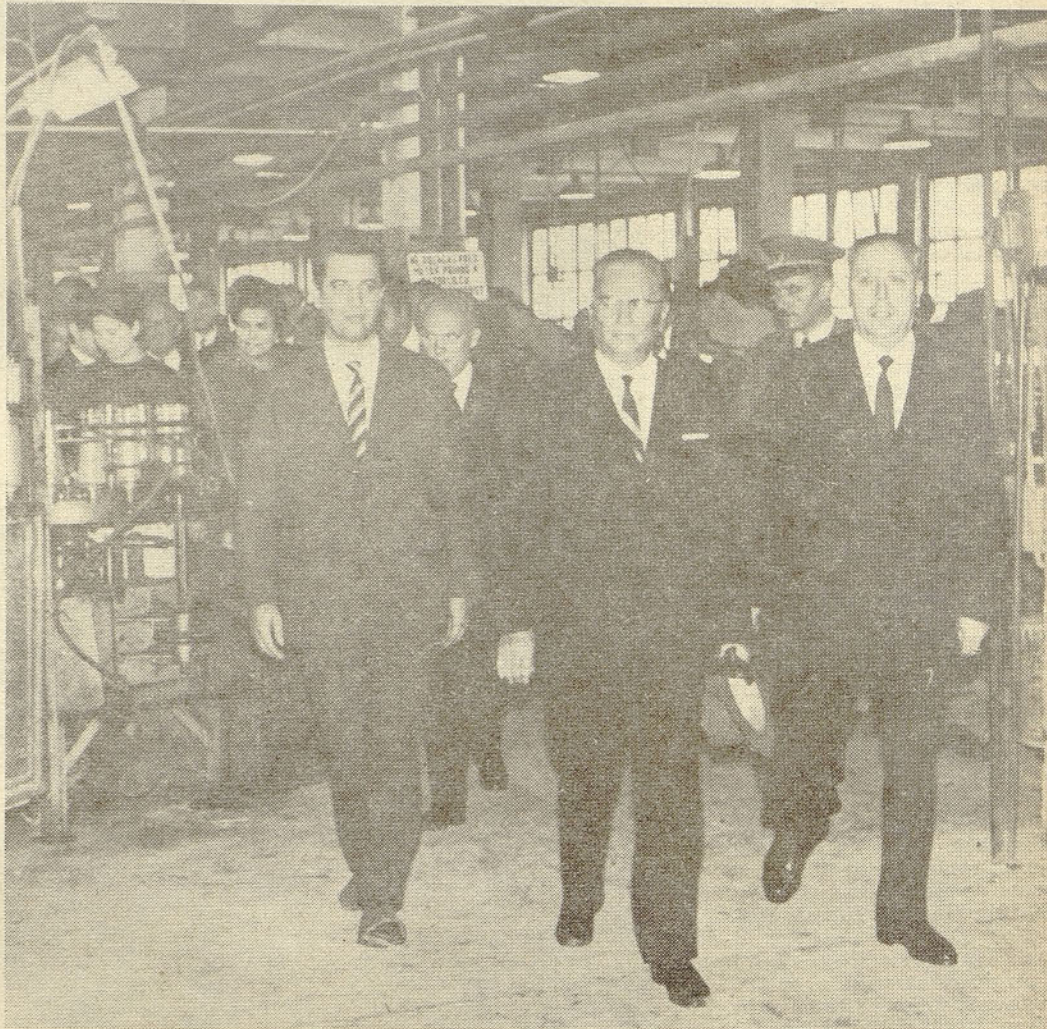
Ko sem junija odpotoval v Pariz, mi je bilo iz Slovenije sporočeno, da je bilo v Ljubljani aretiranih 6 tovarišev, med njimi tudi tovariš Birk (Edvard Kardelj), ki mu je uspelo, da se je legaliziral. Vdor je bil opravljen v tehle okoliščinah: neki tovariš, ki se je vrnil iz kaznilnice, je napisal pismo skupini Petka Miletića, da jo je obvestil o partijski konferenci, ki je obravnavala sicer tudi druga vprašanja, soglasno pa je sprejela resolucijo, ki obsoja frakcionaško delo skupine Petka Miletića, pa so tako dobili podporo ukrepi CK proti frakcijskemu boju v mitroviški kaznilnici. To pismo je prišlo policiji v roke in je ta prijela 6 tovarišev, katerih imena so navedena v pismu. Vsi ti tovariši so se pred policijo dobro držali in bodo verjetno kmalu izpuščeni.

Napisano v Moskvi,
v začetku septembra 1938

SKRB ZA KADRE

Najdragocenejši kapital, ki ga ima Komunistična partija na voljo, so njeni kadri. Da bi Komunistična partija v resnici lahko opravljala poslanstvo, ki ji gre v zgodovini, vlogo avantgarde delavskega razreda v boju za njegove pravice, v boju za boljšo in srenejšo prihodnost vseh zatiranih, v boju za napredek človeštva in tako naprej, mora predvsem posvetiti največjo skrb svojim kadrom. To je potrebno tem bolj, ker imajo sovražniki delavskega razreda na voljo velika sredstva in surovo silo svojega aparata, ki se mu naša Partija lahko upre edino z močjo svoje organizacije, z disciplino, samopožrtvalnostjo in predanostjo svojih članov, s teoretično in politično podkovanostjo partijskih kadrov, z enotnostjo volje, z monolitnostjo Komunistične partije, ki ni stranka kakor druge, marveč je stranka novega tipa, zato se tudi imenuje avantgarda delavskega razreda. V tem je torej moč Komunistične partije in zato je nepremagljiva. Biti član take partije je največja čast za vsakega pravega delavskega borca in tega se mora zavedati sleherni partijec.

Tito, maj 1939
za »Proleter«

Za nas predstavlja predsednik Tito voljo za napredek in neodvisnost, od katere mladi, svobodoljubni narodi toliko pričakujejo, da bi si zagotovili obstoj in dostojanstvo, in da bi prispevali k osnovnim pogojem za mir med ljudmi. Tito je borec, ki je vse življenje posvetil zmagi svobode in dostojanstva.

Habib Burgiba, 1961

Vem, da Tita, ne samo mi v Romuniji, ampak tudi drugi poznajo kot odločnega borca za socializem in komunizem, hkrati pa kot borca za popolnoma enakopravne odnose med narodi in partijami.

Nicolae Ceausescu, 1972

Predsednik Tito je svetovni državnik, ki svoje narode vodi in varuje njihovo svobodo skoraj štirideset let. V miru in vojni je del zgodovine sveta, tako v času naše sedanje generacije kot tudi v času prejšnjih generacij... Predsednik Tito je zadnji politični velikan tega stoletja.

Jimmy Carter, 1978

STEKLARNA
Hsteklar
GLASILO DELAVCEV STEKLARNE HRASTNIK

UREDNIŠKI ODBOR: Matija Koritnik — predsednik, Jasna Kosm — odgovorni urednik, člani: Slavko Gornik, Hilda Drame, Albert Kapelar, Pavle Bauerheim, Karli Dremel, Anita Greben, Mili Kobal.

DRUŽBENI ORGAN ZA INFORMIRANJE: Jože Premec — predsednik, člani: Vili Petrič II, Kristina Greben, Miro Zorc II, Janez Cigliar, Vera Habjan, Rudi Kirhmajer, Matija Koritnik, Anita Greben.

UREDNIŠTVO: Steklarna Hrastnik, Hrastnik. Izhaja vsakega 15. v mesecu. Naslov: Steklar, glasilo delavcev Steklarne Hrastnik, tel. 814-622 interno 51. Tisk in klišiji AERO — TOZD grafika Celje.